

NADZIEJE I OBAWY szkół zawodowych wobec nowej polityki oświatowej

Elżbieta Jarguz
Komitet Naukowo-Techniczny FSNT NOT Doskonalenia Kadr

Zamiast wstępu ...

NADZIEJA – życzenie zaistnienia określonego stanu rzeczy i niepewność, że tak się stanie. *(pl.wikipedia.org)*

Wg Słownika języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego
nadzieja to:

1. oczekiwanie spełnienia się czegoś pożądanego i ufność, że to się spełni, urzeczywistni.

A **obawa** to uczucie niepokoju lub niepewności co do skutku, następstw czegoś.

Niestety – zarówno nadzieja jak i obawa związane z edukacją zawodową ciągle mają się dobrze i za chwilę osiągną pełnoletniość.

Pojawiły się bowiem 18 lat temu, gdy w 1999 r. wprowadzano, największe po transformacji ustrojowej, zmiany w systemie oświaty, następnie w 2012 i w roku bieżącym.

Mając świadomość szczególnego znaczenia edukacji zawodowej dla rozwoju gospodarczego kraju, środowiska techniczne – w tym nasze, skupione w Naczelnej Organizacji Technicznej, brały udział w debatach towarzyszących reformom i zgłaszały swoje propozycje, ale niestety – decydenci wiedzieli lepiej.

- Reforma z 1999 r. przekazała finansowanie edukacji jednostkom samorządowym, co w sposób zasadniczy zmieniło finansowanie szkół.
- Różne priorytety gmin i stosunkowo niski poziom subwencji oświatowej, doprowadziły do rozwoju obiektywnie tańszej oferty kształcenia w liceach ogólnokształcących.
- Dodatkowo twórcy reformy (*czyt. MEN pod kierownictwem Ministra prof. Mirosława Handke*) założyli,
**że w zasadniczych szkołach zawodowych
nie powinno uczyć się więcej niż 20% uczniów.**

Dla porównania

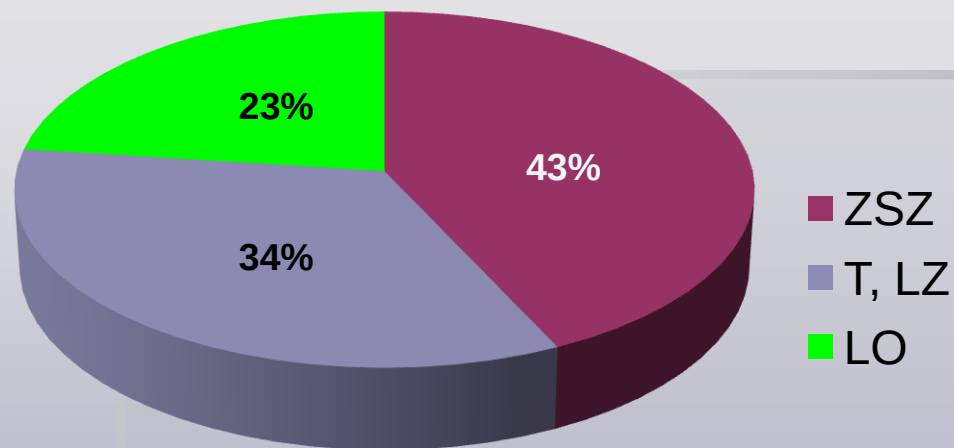
Szwajcaria:

- 20% to uczniowie szkół ogólnokształcących
- **80% - zawodowych**

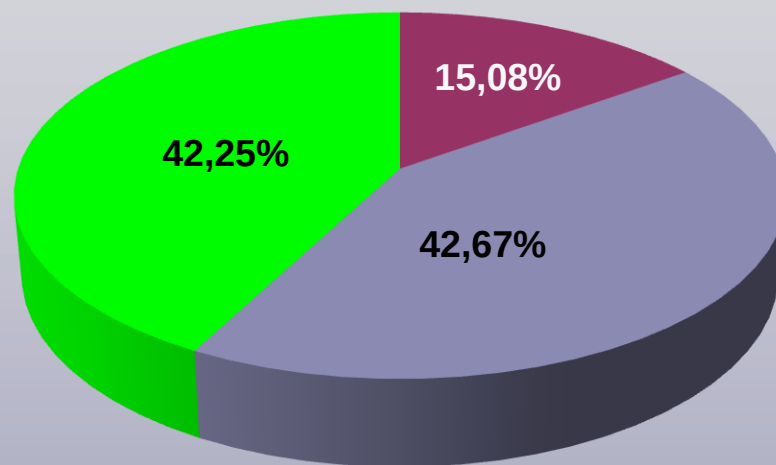
Niemcy:

- odpowiednio 30% i **70%**

Liczba uczniów ogółem w szkołach zasadniczych, technikach i liceach ogólnokształcących

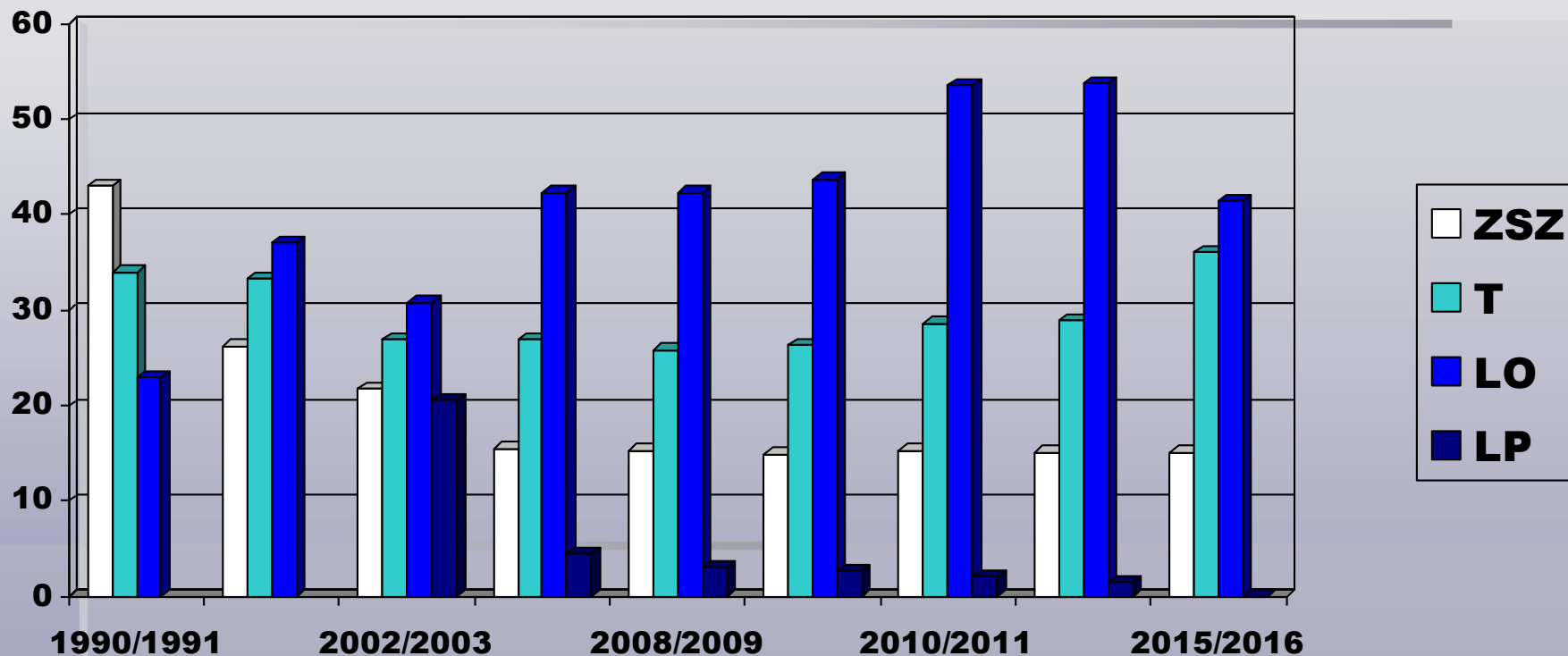
Rok szkolny 1990/91

Rok szkolny 2015/16

Źródło danych: Oświata i wychowanie 2009/2010 i 2015/2016, GUS, Warszawa

Od początku lat 90-tych ubiegłego wieku trwał intensywny
wzrost liczby szkół średnich (licea i technika)
oraz wyrzucenie poza nawias zasadniczych szkół zawodowych

Uczniowie klas pierwszych w szkołach ponadgimnazjalnych

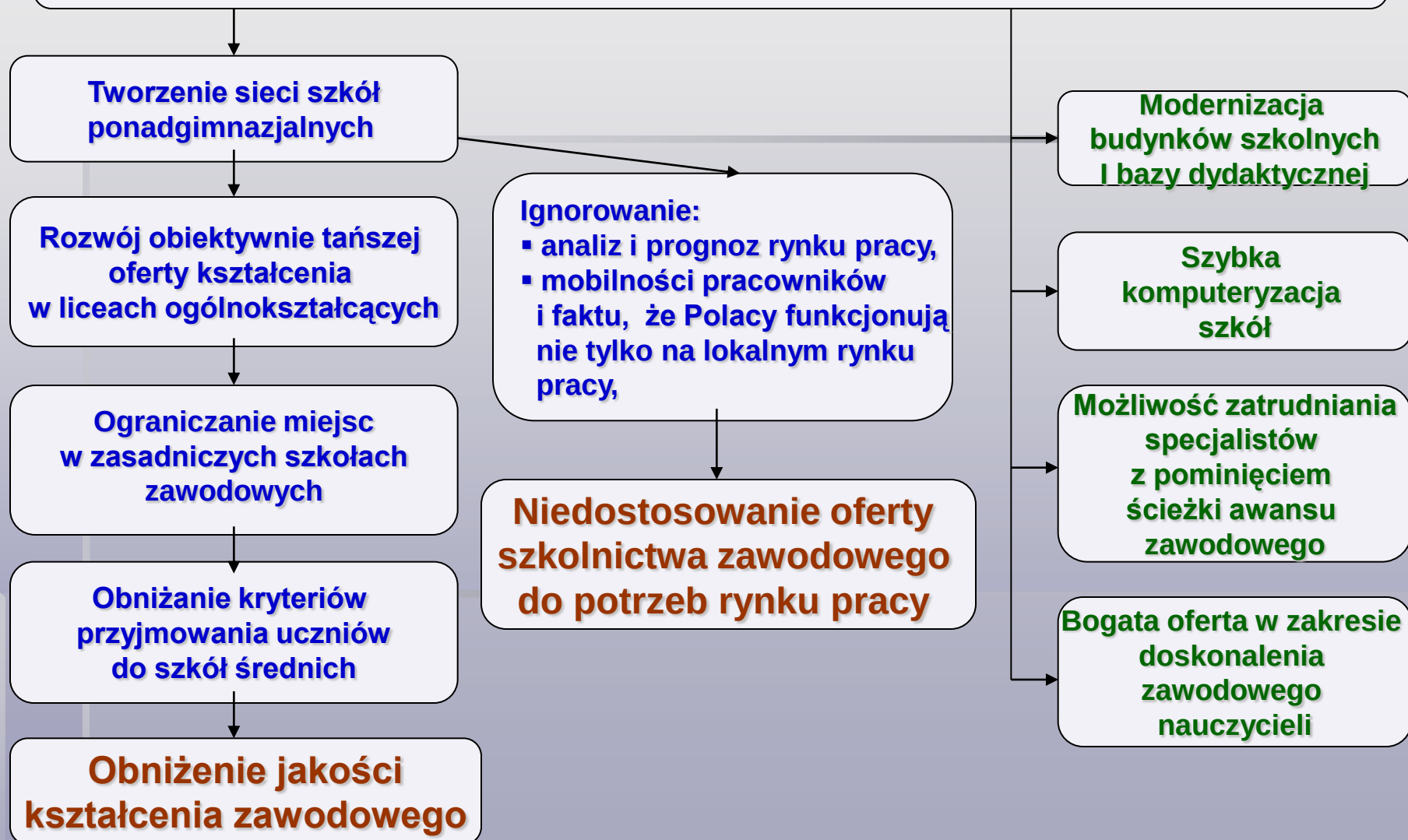
Źródło danych: Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2009/2010 i 2015/2016, GUS, Warszawa

Ograniczanie miejsc w szkołach zasadniczych powoduje, że w technikach i liceach uczy się młodzież, której realne możliwości intelektualne nie pozwalają sprostać wymogom kształcenia ogólnego i zawodowego na poziomie szkoły średniej, przygotowującej do dwóch egzaminów zewnętrznych: maturalnego i potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

Skutek:

**obniżania jakości kształcenia w szkołach średnich,
a w konsekwencji - i na uczelniach wyższych**

Skutki reformy wynikające z przekazania szkół zawodowych powiatom

Szkolnictwo zawodowe, a rynek pracy

(wg „Informacji o wynikach kontroli.

System szkolnictwa zawodowego” NIK 1 VII 2016 r.)

Z badań ankietowych skierowanych przez NIK do 354 organów prowadzących wynika, że głównym czynnikiem decydującym o uruchomieniu nowego kierunku kształcenia

- **nie była analiza rynku pracy,**
- **lecz: możliwości infrastrukturalne i kadrowe szkół zawodowych.**

Nadal więc w Polsce funkcjonuje podażowy model kształcenia zawodowego, co zdaniem NIK, stwarza ryzyko obniżenia skuteczności kształcenia zawodowego.

Czynniki przesądzające o wyborze zawodów w szkołach kształcących młodzież w zawodach

Pracodawcy oczekują od kandydata do pracy :

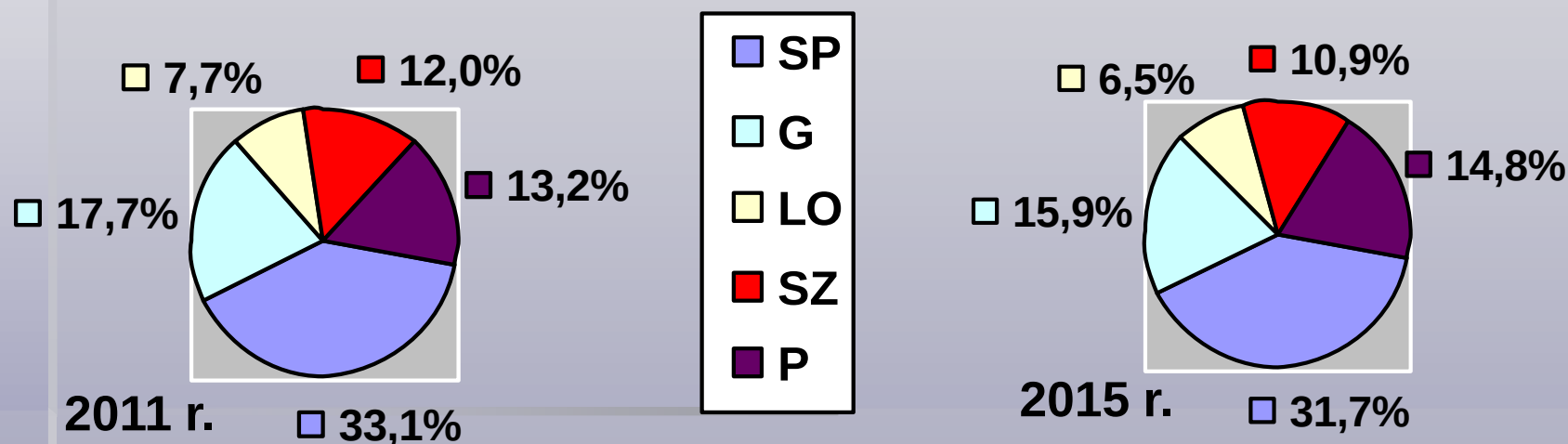
- wykształcenia zasadniczego zawodowego lub średniego w ściśle określonym kierunku (32,1%),
- posiadanie specjalistycznej wiedzy i doświadczenia (szczególnie istotne)
- oraz umiejętności pracy zespołowej (szczególnie istotne).
- **Relatywnie nisko oceniali istotność takich cech jak kreatywność i innowacyjność.**

Dominujące niedogodności w przypadku zatrudniania absolwentów szkół zawodowych to:

- niedostosowanie profilu kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców (53,6%),
- niepełne przygotowanie praktyczne do wykonywania zawodu (32,1%).

Podział środków przez jednostki samorządu terytorialnego

Z wszystkich środków na oświatę i wychowanie (łącznie ze środkami z budżetu państwa) samorządy przeznaczyły na szkoły zawodowe:
w roku 2011 – 12%, a w 2015 – 10,9%

SZ oznacza : technika, technika uzupełniające,
zasadnicze szkoły zawodowe i ogólnokształcące szkoły artystyczne

Źródło danych: Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2011/2012 i 2015/2016, GUS, Warszawa

„Państwo daje za mało pieniędzy na edukację?

*Tak i to właściwie od zawsze. Przypominam, że finansowanie oświaty jest obowiązkiem państwa, a w samym tylko 2015 roku gliwicki samorząd do utrzymania szkół i przedszkoli dołożył ponad 94 mln zł. W ubiegłym roku było to już ponad **105 mln zł, co stanowi 48%** wszystkich wydatków na oświatę. Rząd przerzuca na samorząd odpowiedzialność i koszty utrzymania systemu oświaty, mimo że – podkreślam to raz jeszcze – jest to obowiązek państwa.”*

*Fragment wywiadu z zastępcą prezydenta Gliwic -Krystianem Tomalą,
zamieszczony w tygodniku „GLIWICE – miejski serwis informacyjny” nr 13/2017 z dn. 30.03.2017*

„Teraz zabierane nam są ostatnie obszary decydowania o racjonalnym zarządzaniu w kwestiach dotyczących edukacji.

➤ Obecnie samorząd musi uzyskać opinię kuratora oświaty w zakresie organizacji szkół i placówek publicznych przed ich zatwierdzeniem przez organ prowadzący, czyli samorząd. Dotychczas nie było takiego wymogu. To znaczy, że kuratorium może nie zatwierdzić propozycji racjonalnych zmian w sposobie funkcjonowania szkół, np. zwolnień nauczycieli, dla których de facto w związku z bardzo małą liczbą uczniów nie ma pracy. Wiadomo, że likwidowanie szkół to trudny temat, ale czasem konieczny, bo wymuszony na przykład względami demograficznymi. Może się więc zdarzyć, że populistyczny rząd będzie, na koszt samorządu, utrzymywał kosztowne szkół.

➤ Przedstawiciel kuratorium oświaty dostał dodatkowy głos w komisji konkursowej wyłaniającej dyrektora szkoły lub przedszkola.

Teraz kurator ma 3 głosy w komisji, która liczy 12 osób (3 – samorząd, 3 – kuratorium oświaty, (...)) Teraz samorząd, mimo że dopłaca do utrzymania całego systemu oświaty, przestaje mieć realny wpływ na wybór dyrektora szkoły i przedszkola. Teraz wybór może być czysto przypadkowy, co negatywnie wpłynie na jakość zarządzania przedszkolami i szkołami...”

*Fragment wywiadu z zastępcą prezydenta Gliwic -Krystianem Tomalą,
zamieszczony w tygodniku „GLIWICE – miejski serwis informacyjny” nr 13/2017 z dn. 30.03.2017*

➤ *Gdy do konkursu nie zgłosi się żaden kandydat... teraz należy konsultować wybór dyrektora z kuratorium oświaty.*

Dotychczas samorząd powierzał samodzielnie stanowisko. W ocenianiu i decydowaniu brano pod uwagę przede wszystkim jakość zarządzania daną placówką oświatową. Tu nie było populizmu i polityki. A teraz będzie.

➤ *Teraz dyrektorów szkół i przedszkoli będzie oceniał kurator w porozumieniu z samorządem.*

Do tej pory oceniał samorząd w porozumieniu z kuratorem. Można więc zapytać wprost: czy jeżeli w placówce oświatowej nie będzie realizowana „polityka partii rządzącej”, to czy ocena takiej placówki i dyrektora będzie niska? Tak to, niestety, może się skończyć. Oby jednak było inaczej.”

*Fragment wywiadu z zastępcą prezydenta Gliwic -Krystianem Tomalą,
zamieszczony w tygodniku „GLIWICE – miejski serwis informacyjny” nr 13/2017 z dn. 30.03.2017*

Dwustopniowa szkoła branżowa zapewniająca realizację kształcenia zawodowego

Źródło: prezentacja MEN „Kształcenie zawodowe dla rynku pracy” - Wałbrzych, 24 czerwca 2016 r.

Przykład

Szkoła branżowa

Zdaniem MEN „ (...) obecny model kształcenia zawodowego w systemie edukacji nie spełnia swojej funkcji. Cechuje go niska efektywność kształcenia zawodowego.

Dlatego też od roku 2017/2018 w systemie oświaty będą funkcjonować szkoły branżowe”.

Cytat pochodzi z odpowiedzi MEN na przesłane wnioski z IV Konferencji z cyklu „Łączy nas szkolnictwo zawodowe”; pismo DKZ-WKZ.4214.18.2016 MEN do Prezes NOT z dnia 19 XII 2016 r.

Szkoła branżowa I stopnia

umożliwi uczniom:

- uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po ukończeniu szkoły i po zdaniu egzaminu z jednej kwalifikacji,
- ograniczenie liczby kwalifikacji do jednej ,
- kontynuacja kształcenia w szkole branżowej II stopnia

Jednak w praktyce to tylko zmiana nazwy zasadniczej szkoły zawodowej o czym świadczy np. porównanie ramowych planów nauczania. Natomiast ograniczenia liczby kwalifikacji można było dokonać pod „starą” nazwą szkoły.

Szkoła branżowa II stopnia

- kształcenie zawodowe może odbywać się w zawodach, które są kontynuacją kształcenia w szkole branżowej I stopnia,
- ograniczenie liczby kwalifikacji do dwóch,
- uzyskanie dyplomu technika i wykształcenia średniego zawodowego po zdanym egzaminie z drugiej kwalifikacji i po ukończeniu szkoły
- przystąpienie do matury – po uzyskaniu tytułu technika – bez konieczności zdawania przedmiotu dodatkowego.

Powołanie szkół branżowych II stopnia jest, wyczekiwanym przez szkoły zawodowe, reaktywowaniem techników uzupełniających, które „zlikwidowała” reforma z 2012 r.

ZAŁĄCZNIK Nr 8

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA TECHNIKUM, W TYM TECHNIKUM SPECJALNEGO DLA UCZNIÓW W NORMIE INTELEKTUALNEJ: NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

1. W technikum (IV etap edukacyjny) w czteroletnim okresie nauczania:

1) minimalny wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą wynosi:

a) przedmioty w zakresie podstawowym:

- język polski - 360 godzin,
- dwa języki obce nowożytne - 450 godzin (....),
- język obcy nowożytny będący drugim językiem nauczania w szkołach lub oddziałach dwujęzycznych - dodatkowo 240 godzin,
- wiedza o kulturze - 30 godzin,
- historia - 60 godzin,
- wiedza o społeczeństwie - 30 godzin,
- podstawy przedsiębiorczości - 60 godzin,
- geografia - 30 godzin,
- biologia - 30 godzin,
- chemia - 30 godzin,
- fizyka - 30 godzin,
- matematyka - 300 godzin,
- informatyka - 30 godzin,
- wychowanie fizyczne - 360 godzin,
- edukacja dla bezpieczeństwa - 30 godzin, (....)

Kształcenie ogólne – 2280 godz.
Kształcenie zawodowe – 1470 godz.
czyli 39,2% wszystkich godzin
kształcenia w zakresie podstawowym

d) kształcenie zawodowe teoretyczne - 735 godzin,

e) kształcenie zawodowe praktyczne - 735 godzin, (....)

3. Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w klasie ustalonej przez dyrektora technikum. W przypadku praktyk zawodowych realizowanych dłużej niż przez 4 tygodnie, dalsze tygodnie ich trwania dyrektor technikum przelicza na godziny i organizuje w ramach godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe (jedna godzina zegarowa praktyki zawodowej odpowiada jednej godzinie lekcyjnej). Dyrektor technikum może rozłożyć w czasie przebieg praktyk zawodowych realizowanych dłużej niż przez 4 tygodnie.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA TECHNIKUM, W TYM TECHNIKUM SPECJALNEGO DLA UCZNIÓW W NORMIE INTELEKTUALNEJ: NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w zakresie podstawowym w klasie					Razem w pięcioletnim okresie nauczania
		I	II	III	IV	V	
1.	Język polski	4	3	3	3	3 ^{b)}	16
2.	Język obcy nowożytny	3	3	2	2	2 ^{b)}	12
3.	Drugi język obcy nowożytny	1 } + 2 ^{a)}	1 } + 2 ^{a)}	2 } + 2 ^{a)}	2 } + 2 ^{a)}	2 ^{b)} } + 2 ^{a) b)}	8 } + 10 ^{a)}
4.	Wiedza o kulturze lub filozofia	1	-	-	-	-	1
5.	Historia	2	2	2	1	1 ^{b)}	8
6.	Wiedza o społeczeństwie	-	-	-	1	1 ^{b)}	2
7.	Podstawy przedsiębiorczości	-	-	1	1	-	2
8.	Geografia ^{a)}					-	} 16
9.	Biologia ^{a)}					-	
10.	Chemia ^{a)}					-	
11.	Fizyka ^{a)}					-	
12.	Matematyka	2	3	3	3	3 ^{b)}	14
13.	Informatyka	1	1	1	-	-	3
14.	Wychowanie fizyczne	3	3	3	3	3	15
15.	Edukacja dla bezpieczeństwa	2	-	-	-	-	2
16.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	1	1	1	5
Razem w zakresie podstawowym		24+2^{a)}	21+2^{a)}	22+2^{a)}	21+2^{a)}	16+2^{a)}	104+10^{a)}
Tygodniowa liczba godzin na przedmioty w zakresie rozszerzonym		2	2	3	3	4 ^{b)}	14
Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne		8	10	10	11	12 ^{a)}	51
Razem		34+2^{a)}	33+2^{a)}	35+2^{a)}	35+2^{a)}	32+2^{a)}	169+10^{a)}
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły ^{c)}		3					3
Ogółem		172+10^{a)}					
Doradztwo zawodowe		minimum 10 godzin					

**Kształcenie ogólne – 114 godz.
Kształcenie zawodowe – 51 godz.
czyli 30,9% wszystkich godz.
kształcenia w zakresie podstawowym**

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA ZASADNICZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ, W TYM ZASADNICZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH¹⁾, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

1. W zasadniczej szkole zawodowej (IV etap edukacyjny) w trzyletnim okresie nauczania:

1) minimalny wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą wynosi:

- a) język polski - 160 godzin,
- b) język obcy nowożytny - 130 godzin,
- c) historia - 60 godzin,
- d) wiedza o społeczeństwie - 30 godzin,
- e) podstawy przedsiębiorczości - 60 godzin,
- f) geografia - 30 godzin,
- g) biologia - 30 godzin,
- h) chemia - 30 godzin,
- i) fizyka - 30 godzin,
- j) matematyka - 130 godzin,
- k) informatyka - 30 godzin,
- l) wychowanie fizyczne - 290 godzin,
- m) edukacja dla bezpieczeństwa - 30 godzin,

n) kształcenie zawodowe teoretyczne - 630 godzin,

o) kształcenie zawodowe praktyczne - 970 godzin,

p) zajęcia z wychowawcą - 95 godzin; (....)

5. Uczniowie będący młodocianymi pracownikami, skierowani przez szkołę do ośrodka dokształcania i doskonalenia zawodowego na turnus dokształcania teoretycznego w zakresie danego zawodu, odbywają kształcenie zawodowe teoretyczne przez okres 4 tygodni w każdej klasie, w wymiarze 34 godzin tygodniowo.

6. W przypadku uczniów będących młodocianymi pracownikami, dyrektor szkoły ustala, w każdej klasie, liczbę dni w tygodniu przeznaczonych na praktyczną naukę zawodu organizowaną u pracodawców. (....)

Kształcenie ogólne – 1165 godz.
Kształcenie zawodowe – 1600 godz.
czyli 57% obowiązkowych
godzin dydaktycznych

**RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA BRANŻOWEJ SZKOŁY I STOPNIA, W TYM
BRANŻOWEJ SZKOŁY I STOPNIA DLA UCZNIÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH,
NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH
NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM (dla absolwentów gimnazjum)**

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie			Razem w trzyletnim okresie nauczania
		I	II	III	
1.	Język polski	1	2	2	5
2.	Język obcy nowożytny	1	2	1	4
3.	Historia	1	1	-	2
4.	Wiedza o społeczeństwie	-	-	1	1
5.	Geografia ^{a)}			-	4
6.	Biologia ^{a)}			-	
7.	Chemia ^{a)}			-	
8.	Fizyka ^{a)}			-	
9.	Matematyka	2	1	1	4
10.	Informatyka	1	-	-	1
11.	Podstawy przedsiębiorczości	2	-	-	2
12.	Wychowanie fizyczne	3	3	3	9
13.	Edukacja dla bezpieczeństwa	1	-	-	1
14.	Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne	12	18	20	50
15.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	1	3
Razem ^{c)}		27	30	29	86
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły ^{b)}		3			3
Ogółem		89			
Doradztwo zawodowe		minimum 10 godzin			

**Kształcenie ogólne – 39 godz.
Kształcenie zawodowe – 50 godz.
czyli **56%** obowiązkowych godzin
dydaktycznych**

^{a)} dyrektor szkoły ustala klasę, w której realizowany będzie przedmiot, z zachowaniem tygodniowego wymiaru godzin określonego dla poszczególnych klas. Każdy przedmiot realizowany jest w wymiarze 1 godziny w trzyletnim okresie nauczania;

^{b)} godziny do dyspozycji dyrektora mogą być przeznaczone na realizację zajęć związanych z kształtowaniem kompetencji zawodowych;

^{c)} tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą dla uczniów poszczególnych klas nie dotyczy uczniów będących młodocianymi pracownikami.

1. Wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych wynosi:

- a) w oddziale specjalnym – minimum 10 godzin tygodniowo na oddział,
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym – minimum po 2 godziny tygodniowo na ucznia.

**~~RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA BRANŻOWEJ SZKOŁY II STOPNIA, W TYM~~
~~BRANŻOWEJ SZKOŁY II STOPNIA SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW W NORMIE~~
~~INTELEKTUALNEJ: NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH~~
~~NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM (dla absolwentów BS I stopnia po 8-letniej~~
~~szkole podstawowej)~~**

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie		Razem w dwuletnim okresie nauczania
		I	II	
1.	Język polski	5	5	10
2.	Język obcy nowożytny	4	3	7
3.	Matematyka	5	4	9
4.	Informatyka	1	1	2
5.	Wiedza o społeczeństwie	1	-	1
6.	Wychowanie fizyczne	3	3	6
7.	Kształcenie zawodowe	12	16	28
8.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	2
Razem		32	33	65
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły ^{a)}		3		3
Ogółem		68		

^{a)} godziny do dyspozycji dyrektora mogą być przeznaczone na realizację zajęć związanych z kształtowaniem kompetencji zawodowych

1. Wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych wynosi:

- a) w oddziale specjalnym – minimum 8 godzin tygodniowo na oddział,
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym – minimum po 2 godziny tygodniowo na ucznia.

2. Wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć religii lub etyki, zajęć języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego i naukę własnej historii i kultury oraz zajęć sportowych w oddziałach i szkołach sportowych oraz szkołach mistrzostwa sportowego określają przepisy, o których mowa w art. 18 ust. 5 oraz art. 109 ust. 2 ustawy prawo oświatowe.

3. Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w klasie ustalonej przez dyrektora branżowej szkoły II stopnia. Dyrektor branżowej szkoły II stopnia może rozłożyć w czasie przebieg praktyk zawodowych.

Kształcenie ogólne – 40 godz.
Kształcenie zawodowe – 28%
czyli 41,2 % obowiązkowych
godzin dydaktycznych

Zbiornicze zestawienie wybranych zmian w „siatkach” godzin

(godnie z organizacją roku szkolnego 2016/2017 przyjęto:
30 tygodni w technikum
i 32 tygodnie w zasadniczej szkole zawodowej)

Technikum 4-letnie	Technikum 5-letnie	Zasadnicza szkoła zawodowa	Szkoła branżowa I stopnia
• Historia – 60 • Matematyka – 300 • Fizyka – 30 • Chemia – 30 • Kształcenie zawodowe – 1470 (39,2)	• Historia – 240 • Matematyka – 420 • Fizyka - 120 • Chemia - 120 • Kształcenie zawodowe – 1530 (30,9%)	• Historia - 30 • Matematyka – 130 • Fizyka – 30 • Chemia – 30 • Kształcenie zawodowe – 1600 (57%)	• Historia – 60 • Matematyka – 128 • Fizyka - 32 • Chemia - 32 • Kształcenie zawodowe – 1600 (56%)

Źródło danych: Rozporządzenia MEN w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych

System dualny

Celem zmiany w edukacji zawodowej jest stopniowe **wprowadzanie** dualnego systemu kształcenia:

- odpowiadającego potrzebom gospodarki,
- realizowanego we współpracy z przedsiębiorstwami stanowiącymi otoczenie gospodarcze szkoły.

Właściwszym słowem w miejscu zaznaczonego na czerwono - jest „**rozszerzanie**” bowiem – najważniejszy w systemie dualnym - udział pracodawców w kształceniu zawodowym uczniów to wg danych SIO na dzień 30 IX 2015 r.:

- 65,3% uczniów zasadniczych szkół zawodowych odbywających zajęcia praktyczne u pracodawców
- 8,7% uczniów technikum odbywających kształcenie praktyczne u pracodawców, a 86,5% - praktyki zawodowe,

a od 2012 roku obserwuje się systematyczne rozszerzenie współpracy szkół z pracodawcami

Źródło: prezentacja MEN „Kształcenie zawodowe dla rynku pracy” - Wałbrzych, 24 czerwca 2016 r.

Podczas konferencji w Wałbrzychu „Specjalne Strefy Ekonomiczne dla Szkolnictwa Branżowego” w dniu 20 stycznia 2017 r., przedstawiciele zarządów 14 Specjalnych Stref Ekonomicznych działających w Polsce podpisali deklarację poparcia dla założeń nowej polityki oświatowej w zakresie szkolnictwa zawodowego. Sygnatariusze zadeklarowali również pomoc w profesjonalnym wsparciu kadrowym dla szkół, zaangażowaniu pracowników przedsiębiorstw w organizację kształcenia praktycznego i doskonaleniu nauczycieli oraz promocji kształcenia zawodowego.

Wałbrzych, 20 stycznia 2017 r.

DEKLARACJA

20 stycznia 2017 roku, podczas konferencji „Specjalne Strefy Ekonomiczne dla Szkolnictwa Branżowego” w Wałbrzychu, Zarządy Specjalnych Stref Ekonomicznych w Polsce podjęły decyzję o przekazaniu swojego poparcia dla założeń nowej polityki oświatowej w zakresie szkolnictwa zawodowego.

Jesteśmy przekonani, że wykształcenie młodzieży oraz poszerzenie kompetencji przyszłych pracowników jest istotnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność innowacyjną naszego kraju.

W tym zakresie pragniemy wesprzeć działania Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz deklarujemy pomoc w pracach dążących do zwiększenia udziału pracodawców w procesie kształcenia.

Sygnatariuszami deklaracji zostały:

- Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna,
- Kamiennogórska Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości,
- Krakowski Park Technologiczny,
- Kostrzyńsko–Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna,
- Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna,
- Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna,
- Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna,
- Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna,
- Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice”,
- Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO-PARK MIELEC,
- Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna,
- Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO- PARK Wisłosan,
- Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna,
- Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK”.

Egzaminy potwierdzające kwalifikacje w zawodzie w roku szkolnym 2015/2016 odbyły się w następujących terminach:

- w sierpniu, wrześniu i październiku 2015
 - ☐ część pisemna - 8 września 2015 roku,
 - ☐ część praktyczna - od 17 sierpnia do 16 października 2015 roku,
- w styczniu i lutym 2016
 - ☐ część pisemna - 14 stycznia 2016 roku,
 - ☐ część praktyczna - od 15 stycznia do 26 lutego 2016 roku,
- w kwietniu i czerwcu 2016
 - kwalifikacja Z.22
 - ☐ część pisemna - 11 kwietnia 2016 roku,
 - ☐ część praktyczna - od 12 do 29 kwietnia 2016 roku,
 - kwalifikacja Z.23
 - ☐ część pisemna - 7 czerwca 2016 roku,
 - ☐ część praktyczna - 8 czerwca 2016 roku,
- w maju, czerwcu i lipcu 2016
 - ☐ część pisemna - 17 czerwca 2016 roku,
 - ☐ część praktyczna - od 30 maja do 4 lipca 2016 roku.

Duża liczba egzaminów w ciągu roku szkolnego wymagająca zaangażowania kadry nauczycielskiej, przygotowania warsztatów, pracowni .

MEN proponuje więc:

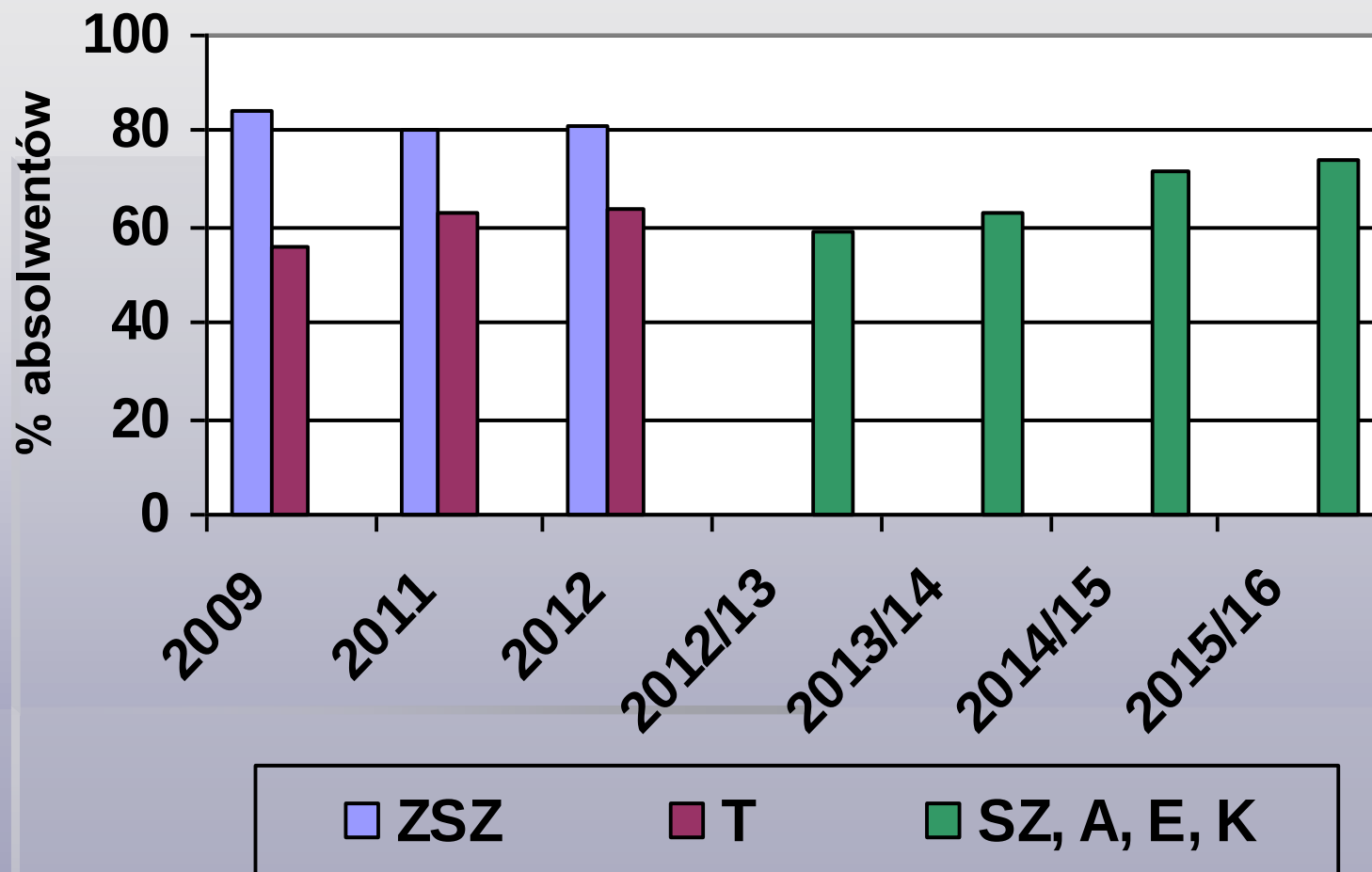
- **Rozwiązania tymczasowe**

- od roku 2017 przeprowadzanie egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie w części praktycznej poza okresem realizacji zajęć w szkołach/CKP (ferie zimowe i letnie) przy maksymalnym skróceniu sesji egzaminacyjnej i zwiększeniu liczby zadań do części praktycznej
- przeprowadzanie egzaminu z części pisemnej po każdej kwalifikacji
- egzamin z części praktycznej na zakończenie kształcenia zawodowego w technikum

- **Rozwiązanie docelowe**

- egzamin zawodowy przeprowadzany w zewnętrznych ośrodkach egzaminacyjnych przy udziale pracodawców

Skuteczność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe

Skuteczność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe

Źródło danych: www.cke.edu.pl

Najistotniejsze z punktu widzenia pracodawcy zmiany jakie należy wprowadzić do procesu kształcenia zawodowego to:

- zwiększenie liczby godzin zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w rzeczywistych warunkach,
- kształcenie w zawodach dla których brakuje specjalistów na rynku pracy,
- tworzenie klas wielozawodowych zamiast kształcących w jednym zawodzie,
- doinwestowanie i unowocześnienie warsztatów szkolnych służących praktycznej nauce zawodu, aby nie kształcić w archaicznych technologiach lub teoretycznie,
- zwiększenie znajomości potrzeb rynku pracy na poziomie gimnazjum.

Doradztwo zawodowe

Brak rzeczywistej preorientacji zawodowej wśród młodzieży powoduje często uleganie modzie i stereotypowym, negatywnym opiniom o szkolnictwie zawodowym, a nie kierowanie się własnymi możliwościami, zainteresowaniami czy rzeczową analizą oferty edukacyjnej.

Pozytywnie należy więc ocenić :

- wprowadzenie doradztwa do ramowych planów nauczania zawodowego,
- uwzględnienie tematyki doradztwa w podstawie programowej na każdym etapie edukacji,
- obowiązek badania predyspozycji zawodowych uczniów przed wyborem ścieżki kształcenia w poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Zmiany dotyczące nauczycieli

- Urlop dla poratowania zdrowia uzależniony od opinii lekarza medycyny pracy,
- Limit godzin nadwymiarowych dla dyrektorów szkół,
- Wprowadzenie egzaminu państwowego na stanowisko nauczyciela,
- Wydłużenie stażu nauczyciela stażysty z 9 m-cy do 1 roku i 9-m-cy,
- Pensum pedagogów i psychologów ustalać będzie MEN, a nie jak dotychczas samorząd,
- Likwidacja asystentów nauczyciela, a wzmocnienie roli nauczyciela wspomagającego.

Nauczyciel powinien być uczony praktycznie.

Dlatego uczelnie kształcące nauczycieli powinny podpisywać umowy ze szkołami każdego typu i prowadzić w nich praktyki, a kandydaci na nauczycieli przedmiotów zawodowych powinni dodatkowo odbywać staż w zakładach pracy.

Dużą nadzieję należy pokładać w dążeniu do utworzenia Funduszu Rozwoju Edukacji Zawodowej (*i oby tylko na dążeniu się nie skończyło!*)

Cel powołania FREZ:

- doposażanie szkół i ckp w nowoczesną bazę technologiczno-dydaktyczną,
- dofinansowanie rozbudowy sieci centrów kształcenia praktycznego,
- dofinansowanie kosztów prowadzenia praktycznej nauki zawodu u pracodawcy,
- gratyfikacja finansowa dla pracodawcy ,
- dodatek motywacyjny dla instruktora/nauczyciela praktycznej nauki zawodu,
- organizowanie i finansowanie staży dla nauczycieli kształcenia zawodowego w celu uaktualniania wiedzy i umiejętności,
- dodatki motywacyjne dla nauczycieli kształcenia zawodowego zatrudnionych w szkole, w ckp,
- finansowanie dodatkowych uprawnień branżowych (np. SEP) dla uczniów szkół zawodowych,
- dofinansowanie doradztwa zawodowego,
- analiza rynku pracy.

Zestawienie zmian budzących **nadzieje** środowisk oświatowych

- Powołanie szkół branżowych II stopnia,
- Działania zmierzające do rozszerzenia dualnego systemu kształcenia zawodowego i rozszerzenia współpracy pracodawców ze szkołami,
- Ograniczenie liczby kwalifikacji, a tym samym ilości sesji egzaminacyjnych w roku szkolnym,
- Jednolite ramowy plany nauczania,
- Planowana zmiana ustawa o finansowaniu oświaty ze zróżnicowaniem subwencji w zależności od zawodu, który ma szansę na rynku pracy,
- Starania o powołanie Fundacji Rozwoju Edukacji Zawodowej, z uwzględnieniem finansowania analizy rynku pracy,
- Zapowiedzi waloryzacji w 2017 i podwyżek od 2018 r. pałac,
- Ujęcie w „siatkach godzin” doradztwa zawodowego,
- Zapowiedzi zmian w Karcie Nauczyciela.

Zestawienie zmian budzących **obawy** środowisk oświatowych

- Brak perspektyw do pozytywnego postrzegania kształcenia w zasadniczych szkołach zawodowych - zmiana nazwy nie spowoduje zwiększenia ilości uczniów wybierających naukę w tym typie szkoły,
- Utrzymanie, a nawet lekkie obniżenie proporcji pomiędzy kształceniem ogólnym i zawodowym oraz rażąca dysproporcja pomiędzy wymiarem godzin historii i fizyki w 5-letnim technikum,
- Radykalna zmiana modelu kształcenia zawodowego prowadzić może do likwidacji wiele istniejących szkół zawodowych,
- Likwidacja warsztatów szkolnych w związku z rozwojem CKP
- Jak zmienić z niskiej na wysoką ocenę kreatywności i innowacyjności absolwentów jako cech pożądaných przez pracodawców?
- Zmiana kompetencji pomiędzy samorządami, a kuratoriami oświaty już spowodowała wkroczenie polityki do edukacji np. w Łodzi, Sosnowcu czy Dąbrowie Górniczej,
- Zapowiedzi zmian w Karcie Nauczyciela.

*„Na reanimację polskiego szkolnictwa zawodowego
wydają się czekać wszyscy:
Bruksela, obserwująca popyt na polskich fachowców
w całej Europie,
krajowi politycy i eksperci gospodarczy przejęci
rozmiarami bezrobocia wśród młodzieży
i wreszcie sama młodzież coraz intensywniej
poszukująca konkretnego fachu zamiast byle jakiego
dyplomu, który nie daje dziś żadnej gwarancji
znalezienia pracy ani w kraju ani za granicą”*

*Anna Cieśla –
„Polityka” nr 47 21.11-27.11.2012*

Ta diagnoza sprzed ponad 4 lat zdaje się być wciąż aktualna, ale nadziei na pozytywne zmiany w edukacji zawodowej jest więcej niż obaw.

Dziękuję za uwagę